

Prodáno více než dva miliony výtisků

NESPOUTANÁ

**GLENNON
DOYLE**

*Probudte se
a začněte žít!*

NESPOUTANÁ

Copyright © 2020 by Glennon Doyle

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována bez
písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Lucie Secká, 2021

Cover © DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-1797-2 (pdf)

NESPOUTANÁ

**GLENNON
DOYLE**

*Probud'te se
a začn'te žít!*

*Pro všechny ženy, jež povstávají z popela.
Pro holky, jež se sežhnout nikdy nenechají.*

Ale hlavně pro Tish.

PROLOG

GEPARD

Předminulé léto jsme se ženou vzaly dcery do zoologické zahrady. Když jsme procházely areálem, všimly jsme si poutače lákajícího na místní velkou událost: Gepardí běh. Vyrazily jsme směrem k ostatním rodinám, které si už podél tratě hledaly volná místa, a našly jsme si to své. Naše nejmladší – Amma – vyskočila ženě na ramena, aby měla lepší výhled.

Priskotačila před nás blondatá ošetřovatelka v khaki vestě. V jedné ruce svírala megafon a v druhé vodítko, na němž byl uvázaný zlatý labrador. Byla jsem zmatená. Sice nejsem žádná zooložka, ale jestli se ta paní bude snažit mým dětem nakukat, že ten pes je gepard, budu chtít vrátit vstupné.

Privítala nás slovy: „Vítejte! Za chvíličku poznáte naši gepardici Tabithu. Myslíte, že tohle je Tabitha?“

„Neeee!“ křičely děti.

„Tahle miloučká labradorka je Minnie a je to Tabitina nejlepší kamarádka. Seznámili jsme je, když byla Tabitha ještě gepardátko. Vyrůstaly spolu bok po boku a díky tomu se nám podařilo Tabithu zkrotit. Ať Minnie udělá cokoliv, Tabitha ji napodobí.“

Ošetřovatelka ukázala za sebe na zaparkovaný džíp. K zadním dveřím byl roztřepeným provazem přivázaný růžový plyšový králíček.

„Kdo z vás má doma labradora?“ zeptala se.

Do vzduchu vyletělo několik ručiček.

„A hraje si váš pejsek rád na honěnou?“

„Anoo!“ zaburácely děti.

„To Minnie zase ráda honí tohohle králíčka! Nejdřív si Gepardí běh zkusí Minnie, aby Tabitha viděla, jak se to dělá. Potom společně odpočítáme, kdy otevřeme Tabitinu klec, a ona vyrazí. Na konci tratě, po pouhých sto metrech, bude na Tabithu čekat šťavnatý steak.“

Ošetřovatelka odkryla Tabitinu klec a odvedla natěšenou Minnie, která samou nedočkavostí jenom supěla, na startovní čáru. Dala džípu znamení, a ten vyjel. Pustila vodítko, na kterém byla Minnie uvázaná, a všichni jsme sledovali zlatého labradora a jeho radostný běh za špinavým růžovým králíčkem. Děti zuřivě tleskaly. Dospělí si z čela stírali pot.

Konečně nastala Tabitina velká chvíle. Všichni jsme společně odpočítávali: „Pět, čtyři, tři, dva, jedna...“

Ošetřovatelka otevřela dveře klece a králíček znovu vyrazil. Tabitha běžela jako s větrem o závod, pozornost cele upřenou na králíčka. Vypadala jako pouhá flekatá čmouha. Do cíle se dostala za několik sekund a džíp odjel. Ošetřovatelka zapískala a hodila Tabitě steak. Ta ho svými tlapami připomínajícími kuchyňské chňapky přišpendlila k zemi, rochnila se s ním v bahně, přežvykovala ho a dav jí k tomu tleskal.

Já ne. Mně bylo divně. To, jak Tabithu zkrotili, mi přišlo nějak... povědomé.

Sledovala jsem, jak Tabitha okusuje steak v bahně, a pomyslela jsem si: *Den co den tohle silné zvíře honí špinavé růžové králíčky po ušlapané, úzké, umetené cestičce. Nenechá se ničím rozptýlit. Nikdy ale toho králíčka nechytí, už navždy se musí spokojit jen s nějakým steakem z obchodu a ledabylým uznáním od upocených cizinců. Vtloukli jí do hlavy, že je stejně jako Minnie labrador, a tak je své ošetřovatelce věrným psem a poslouchá ji na slovo. Neuvědomuje si, že pokud by si, třeba jen na chvíličku,*

vzpomněla na svou divokost, ošetřovatelku by mohla klidně rozcupovat na kusy.

Když Tabitha dožrala, ošetřovatelka jí otevřela branku do malého oploceného výběhu. Tabitha jí prošla a branka se za ní zavřela. Ošetřovatelka se opět chopila svého megafonu a vyzvala diváky, aby kladli otázky. Malá dívka, tak devítiletá, zvedla ruku a zeptala se: „Není Tabitě smutno? Nechybí jí divočina?“

„Promiň, neslyším tě,“ řekla ošetřovatelka. „Ještě jednou, prosím.“

Otázku silnějším hlasem zopakovala její matka: „Chce vědět, jestli se Tabitě nestýská po divočině.“

Ošetřovatelka se usmála a řekla: „Ne. Tabitha se narodila tady. Nic jiného nezná. V divočině nikdy nebyla. Je tu spokojená. V divočině by jí jen hrozilo jedno nebezpečí za druhým.“

Zatímco ošetřovatelka vykládala zajímavosti o gepardech narozených v zajetí, šťouchla do mě starší dcerka Tish a ukázala na Tabithu. Ve výběhu – bez Minnie a ošetřovatelů – změnila postoj. Hlavu držela vzpřímeně, očima přejížděla okolí výběhu a obíhala jeho hranici vytyčenou plotem. Sem a tam, tam a sem. Zastavila se a zasněně se zadívala někam do dálav za plotem. Jako by se na něco rozpomněla. Vyzařoval z ní královský půvab. A také trochu hrůza.

Tish mi do ucha zašeptala: „Mami, ona je zase divoká!“

Přikývla jsem a nespouštěla z kráčejíci Tabithy oči. Kéž bych se jí mohla zeptat: „Co se ti teď honí hlavou?“

Její odpověď jsem už ale dávno znala. Řekla by mi: „Něco tu nehraje. Jsem neklidná a frustrovaná. Tak nějak v sobě cítím, že život je přece krásnější než tady tohle. Ve snách vídám rozsáhlé savany a nikde žádné ploty. Chci běhat, lovit a zabíjet. Chci spát pod inkoustově černým tichým nebem posypaným hvězdami. *Ta představa je tak skutečná, že ji téměř cítím na jazyku.*“

Pak by se ohlédla na svou klec; jediný domov, který kdy poznala. Podívala by se na usmívající se ošetřovatele, znuděné diváky a svou nejlepší kamarádku labradorku, která by sípala, hopkala a toužila po její společnosti.

Vzdychla by a řekla: „Měla bych být vděčná. Vždyť život je tu celkem fajn. Nemůžu přece chtít něco, co ani neexistuje. To bych byla úplný blázen.“

A já bych jí na to řekla:

Tabitho. Ty nejsi blázen.

Ty jsi do prdele gepard.

ČÁST PRVNÍ

V KLECI

JISKRY

Před čtyřmi lety, vdaná za otce svých třech dětí, jsem se zamilovala do ženy.

O dost později jsem sledovala, jak ta žena odjíždí z mého domu k mým rodičům, aby jim sdělila, že mě chce požádat o ruku. Myslela si, že jsem o tom, co se tu nedělo, neměla ani potuchy. Jenže já ji měla.

Když jsem uslyšela, že se její auto vrací, sedla jsem si na gauč, otevřela si knihu a snažila se zklidnit svůj puls. Prošla dveřmi a namířila si to rovnou ke mně, sehnula se a políbila mě na čelo. Odhrnula mi vlasy z krku a zhluboka vdechla jeho vůni, jak to dělá vždycky. Pak vstala a zmizela v ložnici. Šla jsem do kuchyně nalít jí kávu, a když jsem se otočila, byla tam, na koleni, v ruce prsten. Oči měla odhodlané a naléhavé, otevřené dokořán a naprosto soustředěné, modré jako samo nebe, úplně bezedné.

„Už to dál nevydržím,“ sdělila mi. „Už ani minutu.“

Později v posteli, já hlavu na její hrudi, mi vyprávěla, jak to ráno probíhalo.

Oznámila mým rodičům: „V životě jsem ještě nikoho nemilovala tolik jako vaši dceru a vnoučata. Celý život jsem je hledala a připravovala se na ně. Slibuji, že milovat a chránit je budu už navždycky.“ Matce se roztrásly rty strachem i odvahou a řekla: „Abby. Ještě nikdy mi moje dcera nepřišla tolik naživu. Naposledy snad, když jí bylo deset.“

Ačkoliv toho rána padlo slov ještě mnohem víc, nejvíce mě zaujala právě první reakce matky. Přišla mi totiž jako věta z nějakého románu, která na nás volá: Podtrhni si mě!

Ještě nikdy mi Glennon nepřišla tolik naživu. Naposledy snad, když jí bylo deset.

Matka byla svědkem toho, když mi v deseti letech vyhasla v očích jiskra. A teď, o třicet let později, byla svědkem toho, jak se ta jiskra opět zažehla. Během posledních pár měsíců se mi změnilo držení těla. Přišlo jí, že ze mě vyzařuje královský půvab. A také trochu hrůza.

Po tomto dni jsem se začala sama sebe ptát: *Proč mi ta jiskra v deseti letech vůbec vyhasla? Jak to, že jsem ztratila sama sebe?*

Hodně jsem toho přečetla a přišla na následující: V deseti letech se děti učí, jak být hodnou holkou a hodným klukem. V deseti letech se děti vzdávají svého pravého sebe a stávají se tím, co od nich svět očekává. V deseti letech nás začínají krotit.

V deseti letech mě svět posadil do židle, přikázal mi, ať jsem zticha, a ukázal na mé klece:

Dávej najevo jen tyhle emoce.
Napodobuj tuhle verzi ženství.
Usiluj o tohle tělo.
Věř jen těmto věcem.
Miluj jen tyhle lidi.
Z těchto lidí měj strach.
A přej si tenhle život.

Snaž se zapadnout. Nejdřív ti to bude nepříjemné, ale neboj, časem si už jako v kleci ani nepřijdeš. Brzy ti to všechno přijde prostě jako život.

Chtěla jsem být hodná holka, a proto jsem se svým klecím poddala. Vybrala jsem si osobnost, tělo, víru a sexuální

orientaci tak malé, že jsem musela zadržovat dech, abych se do nich vůbec vešla. A brzy poté jsem onemocněla.

Stala se ze mě hodná holka – a bulimička. Vždyť dech se navždy zadržovat nedá. A vydechnout jsem mohla právě díky bulimii. Byla to má rebelie, protestní hladovka, ventil hněvu. Každý den jsem se přecpávala jako zvíře. A pak jsem objímala mísu a zvracela, protože hodné holky se do svých klecí vměstnají, jenom když zůstanou drobné. A nikdo nesmí vědět, že byly hladové. Hodné holky nemají hlad, necítí hněv, nejsou divoké. Všechno, co z ženy dělá člověka, si v sobě hodné holky nosí jako svou třináctou komnatu.

Tehdy jsem si myslela, že být bulimička znamená být blázen. Když jsem byla na střední, zavřeli mě do blázince, a mou domněnku tím jenom potvrdili.

Teď už na sebe ale nahlížím jinak.

Byla jsem jenom holka v kleci, která měla běhat pod širým nebem.

Nebyla jsem blázen. Byla jsem do prdele gepard.

Divokost se mi opět připomněla v okamžiku, kdy jsem spatřila Abby. Zažehla ve mně touhu a bylo to poprvé, co ji ve mně zažehl někdo jiný, než koho mi podsunovali ostatní. Milovala jsem ji a bylo to poprvé, kdy jsem milovala někoho jiného než ty, které jsem dle očekávání milovat měla. Vybudovat si s ní společný život – to byl můj vůbec první zcela vlastní nápad a zároveň úplně první rozhodnutí, které jsem udělala jako svobodná žena. Po třiceti letech, kdy jsem se neustále snažila zkroutit tak, abych se vešla do vize lásky druhých, jsem konečně našla lásku, která mi seděla, jako by mi byla ušita na míru. Konečně jsem si položila otázku, co chci já, a ne, co ode mě chce svět. Cítila jsem se naživu. Zakusila jsem svobodu a chtěla jsem víc.

Důkladně jsem proto zvážila svou víru, přátelství, práci, sexuální přesvědčení i celý svůj život a začala jsem se sama sebe

ptát: Co z toho chci já? Nenutí mě k tomu jen okolí? V co věřím ze svého vlastního přesvědčení a v co jen proto, že mě v to někdo věřit naučil? Co jsem skutečně ze své podstaty já a co jsem jen podědila? Jak velké procento z toho, jak vypadám, mluvím a jak se chová, mě jen naučili? Kolik času ve svém životě jsem strávila tím, že jsem se honila za špinavým růžovým králíčkem? Kým jsem bývala, než mi svět nadiktoval, kým být mám?

Časem se mi podařilo se ze svých klecí vyprostit. Pomalu jsem si vybuodovala nové manželství, novou víru, nový pohled na svět, nový životní smysl, novou rodinu, novou identitu – ne tu přednastavenou, ale naprosto vlastní. Posunula jsem se od naprogramování směrem k vlastní představivosti. Už nespoutaná, ale divoká.

Následují příběhy o tom, jak jsem byla uvězněná v kleci – a jak jsem se vysvobodila.

JABLKA

Je mi deset let a právě sedím s dalšími dvaceti dětmi v jedné místnůstce v katolickém kostele Narození Páně. Rodiče mě sem každou středu posílají do nábožky. Naše paní učitelka je máma mého spolužáka. Na její jméno si už nevzpomenu, ale vím, že nám říkala, že pracuje jako účetní. Její rodina si u kostela potřebovala udělat dobré oko, a tak se přihlásila jako dobrovolnice na výpomoc v obchodě s dárkovými předměty. Ale namísto toho ji v kostele přiřadili do učebny číslo 423 – náboženská nauka pro pátáky. A tak teď každou středu od 18:30 do 19:30 učí děti o Bohu.

Řekne nám, ať se posadíme před ni na koberec, protože nám bude vyprávět o tom, jak Bůh stvořil člověka. Letím si zabrat místo úplně vepředu. Jsem strašně zvědavá, jak a proč mě stvořili! Všimnu si, že paní učitelka v klíně nemá Bibli ani žádnou jinou knížku. Chystá se nám vyprávět z paměti. Hustý. Začne.

„Bůh stvořil Adama a přivedl jej do překrásné zahrady. Adam byl nejvzácnější výtvar Boha, a tak od něj dostal jediný úkol – být šťastný, být v zahradě pánem a pojmenovat zvířata v ní. Adam si žil téměř dokonalý život. Jenže začal pociťovat samotu a tiseň. Chtěl někoho, kdo by mu dělal společnost a pomohl mu pojmenovat zvířata. Proto o nějakého společníka a pomocníka požádal Boha. Jedné noci mu Bůh pomohl stvořit Evu. Z Adamova těla se zrodila žena. Ženy přišly na svět z mužského lůna.“

Jsem tak ohromená, že se zapomenu přihlásit. „Prosím, to jako Adam porodil Evu? Ale nerodí snad ženy? Nemělo by se teda klukům říkat *žena*? Nemělo by se všem lidem říkat *žena*?“

Učitelka řekne: „Musíš se přihlásit, Glennon.“

Hlásím se. Naznačuje mi, abych dala ruku zase dolů. Kluk, který sedí po mé levici, obrací oči v sloup.

Učitelka pokračuje: „Adam a Eva byli šťastní a vše bylo na chvíli dokonalé. Ale pak Evin zrak ulpěl na stromě, na kterém viselo zářivé jablko. I když jí Bůh řekl, že v celé zahradě je jí zapovězeno právě jen toto jablko, ona po něm lačnit nepřestala. A tak jednoho dne, když dostala hlad, jablko ze stromu utrhla a zakousla se do něj. A pak Adama obelstila a ten si z něj ukousl také. V tom okamžiku ucítili oba poprvé stud a snažili se před Bohem skrýt. Ale Bohu nic neunikne, ví všechno. A tak z té překrásné zahrady Adama a Evu vypověděl. Pak je a jejich děti proklel, a na světě tak poprvé vzniklo utrpení. To proto dodnes trpíme, protože si v sobě všichni neseme Evin prvotní hřích. Hřích, stud a utrpení cítíme, kdykoliv se zachováme jako Eva; když následujeme vlastní touhy a neuposlechneme Boha.“

Tak ta nám to teda všechno pěkně zúčtovala.

Další otázky jsem už neměla.

KUŘBY

Když se mi manžel přiznal, že spí s jinou ženou, začali jsme chodit na terapii. Teď si své problémy držíme celý týden v sobě a každý úterní večer je nosíme k terapeutce. Když se mě přátelé ptají, jestli je ta terapeutka dobrá, odpovídám: „Asi jo. Ještě jsme se přece nerozvedli.“

Dnes jsem za ní chtěla jít sama. Jsem vyčerpaná a neklidná, protože jsem celou noc nespala. Připravovala jsem si, jak jí řeknu, co jí řeknu.

Tiše sedím v křesle s rukama složenýma v klíně. Naproti mně sedí ona, celá napřímená. Má na sobě zářivě bílý kalhotový kostýmek, nepříliš vysoké podpatky, žádný make-up. Knihovna plná učebnic a zarámovaných akademických titulů šplhá po zdi za jejími zády jako fazolový stonek. Nad koženým notesem má připravené pero, kterým mě za chvíli vystihne do černobílého puntíku. Řeknu si: *Hlavně klidně a sebevědomě, Glennon. Jako dospělák.*

„Musím vám něco říct. Zamilovala jsem se. Hrozně jsem se zamilovala. Její jméno je Abby.“

Terapeutce spadne brada, sice nepatrně, ale já si toho stejně všimnu. Celou věčnost ze sebe nevypraví ani hlásku. Pak se zhluboka nadechne a odvětlí: „Dobře.“

Odmlíčí se a potom naváže. „Glennon, uvědomujete si, že ať už je to cokoliv, není to skutečné? Co cítíte, není skutečné. Ať už si malujete budoucnost jakoukoliv, ani ta není skutečná.“

Není to nic jiného než nebezpečné rozptýlení. To nedopadne dobře. Musíte to skončit.“

Už už jí na to říkám: „Vy tomu nerozumíte. Tohle je jiné.“ Ale pak pomyslím na všechny ty lidi, kteří seděli v tomto křesle a trvali na svém: *Tohle je jiné.*

Pokud mi nedovolí být s Abby, alespoň si obhájím, že už nikdy nebudu se svým mužem.

„Já už s ním dál spát nemůžu,“ řeknu. „A víte dobře, jak moc jsem se snažila. Někdy si říkám, že jsem mu odpustila. Ale pak na mě vleze a já ho zase nenávidím. Stalo se to už před spoustou let a já nechci dělat fóry, tak zavřu oči a snažím se v myšlenkách odletět pryč a nějak to přečkat. Ale pak se omylem vrátím zpátky do svého těla a přistanu v hněvu rozžhaveném doběla. Jako bych se snažila uvnitř umřít, ale i tak ve mně zůstává tvrdohlavá špetka života, která mi sex naprosto znechucuje. Nemůžu být během sexu naživu, ale nedokážu ani dostatečně umřít, takže to nemá řešení. Já to prostě... já už takhle dál prostě nemůžu.“

Vytáčí mě, že se mi do očí derou slzy, ale stejně je neudržím. Najednou prosím. *Milost, prosím vás!*

Dvě ženy. Jeden bílý oblek. Šest zarámovaných titulů. Jeden otevřený notes. Jedno nachystané pero.

A pak: „Glennon, nezkoušela jste mu ho místo sexu vykourit? Spouště žen nepřijde kouření tak intimní.“

INSTRUKCE

Mám syna a dvě dcery – pokud se ovšem nerozhodnou, že se vnímají jinak.

Moje děti věří, že sprcha je kouzelnou bránou k novým nápadům.

To nejmladší mi nedávno prozradilo: „Mami, je to, jako by mě celý den nic nenapadlo, a pak vlezu do sprchy a najednou mám mozek plnej hustejch věcí. Asi je to tou vodou, nebo co.“

„Možná jo,“ odvětila jsem. „Nebo je to možná tím, že sprcha je jediné místo, kde nezíráš na displej, takže slyšíš svoje myšlenky.“

Koukla se na mě a vyhrkla: „Co?“

„Tomu, co se ti děje ve sprše, prcku, se říká *přemýšlení*. Lidi to dělávali předtím, než objevili Google. Přemýšlení je, jako bys... jako bys googlila svým vlastním mozkiem.“

„Aha,“ řekla. „Hustý.“

Totéž dítě mi dvakrát do týdne krade můj drahý šampon. Onehdy jsem proto vrazila do koupelny, kterou sdílí se svou sestrou a pubertálním bratrem, abych si ten šampon ukradla zase zpátky. Odhrnula jsem sprchový závěs a na okraji vany jsem objevila dvanáct prázdných obalů. Na pravé straně byly všechny láhve červené, bílé a modré. Na levé straně byly všechny růžové a fialové.

Zvedla jsem jednu červenou ze strany, ze které si odkladiště očividně udělal můj syn. Láhev byla vysoká, obdélníková,

robustní. Do očí mě bila tlustě vytištěná červená, bílá a modrá písmena:

3X VĚTŠÍ,
NEPŘIPRAVÍ VÁS O VAŠI DŮSTOJNOST,
VYZBROJTE SE MUŽNOU VŮNÍ,
NAKOPEJTE ŠPÍNĚ A SMRAD PRÁSKNĚTE
SKLÁDACÍ ŽIDLÍ.

Pomyslela jsem si: *Hergot, co? Sprchuje se můj syn, nebo se chystá do boje? Zvedla jsem jednu z láhví svých dcer – byla útlá, metalická, růžová. Neřvala na mě rozkazy k pochodování, ale ladnou kurzívou šeptala nesouvislá přídavná jména: svůdná, oslnivá, něžná, čistá, zářivá, vábivá, hebká, lehká, krémová.*

Žádné sloveso. Jen seznam adjektiv: prostě jen buď taková a maková, a hlavně nic nepodnikej.

Rozhlédla jsem se kolem, abych se ujistila, že mě sprcha jako kouzelný portál nepřenesla někam do minulosti. Kdepak. Byla jsem pořád tady, v jednadvacátém století, kde se klukům pořád vtouká do hlavy, že být chlap znamená být velký, odvážný, agresivní a nezranitelný, že skutečného chlapa ženskost znechucuje a že ženy i svět se musejí dobývat. Kde se holkám neustále opakuje, že skutečné ženy musejí být tiché, pohledné, drobné a pasivní, a že aby je někdo vůbec dobýt chtěl, musejí v ostatních vzbuzovat touhu. A žijeme v tom všichni. Naši synové a dcery se mají i nadále stydět za svou lidskost ještě předtím, než se ráno oblečou.

V našich dětech je toho tolik, že se do těchto rigidních, masivně produkovaných obalů nikdy nevejdou. Ztratí ale samy sebe tím, že se o to budou snažit.

LEDNÍ MEDVĚDI

Před pár lety mi zavolala učitelka mé dcerky Tish, aby mi oznámila, že se ve škole „něco stalo“. Bavili se o divokých zvířatech a učitelka zmínila, že kvůli tajícím ledovcům přicházejí lední medvědi o domov a zdroje potravy. Dětem pak jako jeden z příkladů dopadů globálního oteplování ukázala fotku umírajícího ledního medvěda.

Ostatním dětem to sice přišlo smutné, ale ne natolik, aby nepokračovaly ve výuce až do konce hodiny. Ne tak Tish. Učitelka mi oznámila, že když začala přestávka a ostatní děti se zvedly z koberce a odběhly ven, Tish zůstala sedět, sama, s ústy otevřenými dokořán, celá paralyzovaná. S šokovaným výrazem se zeptala:

„COŽE? Vy jste právě řekla, že lední medvědi *umírají*? Protože *Země taje*? Ta Země, na které žijeme? A takovou hrůzu nám oznámíte jen tak v kroužku na koberci?“

Tish nakonec ven šla, ale s nikým si o přestávce nehrála. Ostatní děti se ji snažily dostat z lavičky a zahrát si s ní házenou, Tish se ale držela blízko učitelky a s očima dokořán se vyptávala: „A dospěláci o tom vědí? Co budou dělat? Hrozí něco i ostatním zvířátkům? Kde má ten hladový lední medvěd maminku?“

Celý následující měsíc se u nás doma vše točilo okolo ledních medvědů. Nakoupili jsme plakáty s ledními medvědy a polepili jimi zdi Tishina pokojíčku. „Abych na ně

nezapomněla, mami. Nikdy na ně nesmím zapomenout.“ Začali jsme na internetu sponzorovat čtyři lední medvědy. Bavili jsme se o nich u večeře, u snídaně, v autě i na oslavách. Mluvili jsme o nich neustále, takže za pár týdnů už jsem jich měla po krk. Začala jsem lední medvědy nesnášet až do morku kostí. Proklínala jsem den, kdy na tento svět přišel první lední medvěd. Abych Tish vytrhla z její medvědí posedlosti, vyzkoušela jsem úplně všechno. Rozmazlovala jsem ji, řvala na ni, a nakonec jsem jí prostě zalhala.

Poprosila jsem kamarádku, aby mi poslala „oficiální“ e-mail, ve kterém by předstírala, že je „prezident Antarktidy“, a oznámila v něm, že ledovce jsou jednou provždy zachráněny a že lední medvědi už na tom ani nemohou být líp. Otevřela jsem onen podvodný e-mail a k Tish do pokojíčku jsem zavolala: „Šmudlo, panebože! Pojď sem, honem! Podívej, co mi zrovna přišlo! Dobré zprávy!“ Tish si e-mail v tichosti přečetla a pak se na mě pomalu otočila, z očí jí číselo pohrdání. Poznala, že je to podvrh – je citlivá, ne blbá. A sága ledních medvědů pokračovala v plné síle.

Jednou večer jsem Tish zachumlala do peřin a po špičkách jsem se plížila z jejího pokojíčku s radostným pocitem matky, která už je téměř v zemi zaslíbené (všichni spí a na mě čeká gauč, sacharidy a Netflix a nikdo na mě do východu slunce nesmí sáhnout ani promluvit, hurá!). Už už jsem zavírala dveře, když vtom Tish zašeptala: „Mami, počkej.“

Kurvadrát.

„Copak, šmudlo?“

„Ty lední medvědi...“

TO UŽ DO PRDELE FAKT NE.

Vrátila jsem se k její posteli a shlížela na ni s trochou maniakálním výrazem. Tish na mě upřela oči a pronesla: „Mami, nemůžu na to prostě přestat myslet: teď jde o lední medvědy a všem je to šumafuk. Příště budeme na řadě my.“

Pak se překulila, usnula a nechala mě uprostřed té temné místnosti samotnou, celou paralyzovanou. Stála jsem nad ní, oči dokořán, ruce omotané kolem těla. „ACH. MŮJ. BOŽE. TI LEDNÍ MEDVĚDI!!! MUSÍME TY ZATRACENÝ MEDVĚDY ZACHRÁNIT! PŘÍŠTĚ BUDEME NA ŘADĚ MY! CO JSME TO ZA LIDI?!“

Pak jsem shlédla na svou dcerku a pomyslela si: *Ach jo. Že ti z ledních medvědů puká srdce, je naprosto normální. Že je nám to všem ostatním jedno, ale normální určitě není.*

Tish nedokázala jít o přestávce ven, protože když učitelka vyprávěla, bedlivě ji poslouchala. Jakmile se o situaci ledních medvědů dozvěděla, okamžitě veškerou tu hrůzu procítila, uvědomila si, jak je to všechno špatné a jak to nevyhnutelně skončí. Tish je citlivá a to je její super schopnost. Opakem citlivosti není odvaha. Není odvážné nedávat pozor, odmítat si něčeho všimnout, odmítat něco cítit, něco vědět, něco si představit. Opakem citlivého člověka je člověk necitlivý, a tím se člověk může jen sotva chlubit.

Tish je citlivá. I když svět kolem ní uhání jako zrychlený film, ona se ho snaží zpomalit. *Počkejte chvíli. To, co jste říkala o ledních medvědech..., to mě zasáhlo. Zajímá mě to. Nemůžeme tu ještě chvíli posedět? Nejde mi to jen tak vypustit z hlavy. Chci odpovědi. Ještě nemůžu vyběhnout ven užít si přestávku.*

Ve většině kultur si lidé, jako je Tish, všimnou velmi brzy – udělají z nich šamany, medicinmany, básníky nebo duchovní. Mají je sice za výstřední, ale pro zdraví společnosti nepostradatelné, protože slyší věci, které ostatní neslyší, vidí věci, které ostatní nevidí, a cítí věci, které ostatní necítí. Na citlivosti několika málo jedinců stojí celá kultura, protože jsou to právě oni, kteří bolest světa vnímají a dokážou ji pomoci uzdravit. Stojí na přídi Titaniku a volají: „Ledovec před námi!“, zatímco ostatní jsou v podpalubí a křikem odpovídají: „Neotravujte! My ještě chceme tancovat!“

Ale naše společnost tak tvrdošíjně trvá na rychlosti, síle a výkonu, že lidé, jako je Tish, jako jsem já, jsou pro ni jako kámen v botě. My svět zpomalujeme. Je jednodušší říct o nás, že jsme porouchaní, než si přiznat, že reagujeme adekvátně na porouchaný svět.

Moje holčička porouchaná není. Je prorokem. Kéž bych byla dost rozumná na to, abych se s ní dokázala zastavit, ptát se na její pocity a naslouchat její moudrosti.

ČÁRKY

Jsem v maturitním ročníku a ještě pořád mě nezvolili dvořanem v plesovém výboru.

V plesovém výboru je vždy deset nejpopulárnějších studentů z každého ročníku. Ti pak celí načančaní přijíždějí na slavnostní průvod v kabrioletu, celí načančaní se během poločasu procházejí po školním hřišti, celí načančaní s dvořanskou šerpou přes prsa korzují po školních chodbách. Školní ples je na střední něco jako týden módy, kdy členy plesového výboru na přehlídkovém mole my ostatní obdivujeme z temného ústraní.

V hodině angličtiny nám učitelé rozdají hlasovací lístky a řeknou nám, ať hlasujeme pro ty studenty, které chceme mít ve výboru. Každý rok jednohlasně zvolíme úplně stejných deset zlatých vyvolených. Všichni víme, o koho se jedná. Přijde mi, že jsme to věděli už v zavinovačce v porodnici. Zlatí vyvolení spolu postávají v uzavřeném kroužku – jako slunce – na chodbách, při fotbalových zápasech, v obchodním centru i v našich představách. Nemáme se dívat přímo na ně, což je těžké, protože vlasy mají lesklé a těla svůdná, lehká a oslňující; prostě nám stanovují ideál krásy. Nikdo z nich nikoho nešíkanuje. Šikana by vyžadovala vynakládat až moc pozornosti a snahy. Na to jsou nám až příliš nadřazení. Jejich úkol je nás ostatní ignorovat a náš úkol je sami sebe na základě jimi nastavených standardů soudit. Zlatými vyvolenými se stali díky naší existenci, a my díky té jejich propadli zoufalství.

A i přesto pro ně rok co rok hlasujeme, protože nás ta pravidla svazují i v soukromí vlastní lavice. *Hlasuj pro zlaté vyvolené. Požadavky společnosti naplňují dokonale a jdou nám příkladem, proto si zaslouží zvítězit. Ať je to fér.*

Já zlatá vyvolená nejsem, ale jejich světlo se ode mě odráží natolik často, že se ze mě stalo aspoň pozlátko. Sem tam mě pozvou na svou party a já přijdu, ale když tam jsem, tak se se mnou nikdo z nich moc nebaví. Podle mého mě zvou jen proto, aby jejich zlatavost v přítomnosti někoho obyčejného ještě více vynikla. Zlatavost vyžaduje *kontrast*. Když spolu na fotbalových zápasech postávají v hloučku, pustí mě do něj, ale ani tam se mnou nemluví. Přijdu si tam strašně nepohodlně, opuštěně a směšně. Říkám si pořád dokola, že nezáleží na tom, co se v tom kroužku děje, ale na tom, co si o tom ostatní lidé myslí. Nezáleží na tom, co se opravdu odehrává, ale na tom, co dokážu navykládat ostatním. Nezáleží na tom, jak mi je uvnitř, ale jak vypadám navenek. Emoce, které vysílám navenek, určují, jak mě vnímají ostatní. A názor ostatních – na tom záleží. A tak předstírám, že se mám za zlatou vyvolanou.

V půlce září se přípravy na ples vyhroť k šilenství. Hlasování právě skončilo a vítězové budou vyhlášeni během šesti vyučovací hodiny. Jsem ve studentské radě, kde je naším úkolem sečíst hlasy. Kamarádka Lisa jeden po druhém vytahuje hlasovací lístky z krabice a nahlas předčítá jména, zatímco já sčítám. Pořád dokola zaznívá: Tina. Kelly. Jessa. Tina. Kelly. Jessa. Susan. Jessa. Susan. Tina. Tina. Tina. A pak – Glennon. A ještě několikrát... Glennon. Glennon. Lisa na mě pohlédne, pozvedne obočí a usměje se. Já obrátím oči v sloup a uhnu pohledem, ale srdce mi v hrudi divoce buší. *A do prdele! Oni si myslí, že jsem zlatá vyvolená.* Koukám, že urna je už téměř prázdná, ale výsledky jsou těsné a já mám šanci. Mohla bych se tam dostat! Potřebuju ještě dva hlasy. Kouknu na Lisu, která zrak zrovna upírá jinam. Tužkou vedle svého jména píšu další

dvě čárky. Šup. Šup. Společně s Lisou počítáme hlasy. Byla jsem zvolena do plesového výboru.

Jsem teď holka, i když už čtyřiačtyřicetiletá, která protočí panenky a jakoby nic zmíní, že byla členkou plesového výboru. Ostatní také protočí panenky (ach, ta střední!), ale řeknou si: Aha! Ty jsi byla zlatá vyvolená. To se určuje hned zkraje a člověka se to drží, i když už je velký a věcem rozumí mnohem líp a mnohem víc. Jednou zlatá vyvolená, vždycky zlatá vyvolená.

Přes deset let otevřeně píšu a mluvím o závislostech, sexu, nevěře a depresi. Nestoudnost je součástí mých spirituálních praktik. A přesto jsem podvod při hlasování na střední škole nikomu kromě své ženy ještě nikdy nepřiznala. Když jsem jí řekla, že jsem o tom konečně napsala povídku, šklubla sebou a zeptala se: „Jsi si jistá, zlato? Určitě chceš sdílet zrovna tohle?“

Nemyslím si, že volební podvod je to, co je na tomto příběhu neodpuštělné. Ale spíš to zoufalství. Ta přemrštěná touha. Pokud někdo zlatým vyvoleným být nemůže, pak musí předstírat, že jím být nechce. Je to trapné, tak příšerně trapné, když člověk tak zoufale lpí na pravidlech tohoto světa, že je ochotný pro ně podvádět. Ale já to udělala.

Zmanipulovala jsem volby, abych zkusila být jednou z nich. Patnáct let jsem strávila s hlavou v záchodové míse a snažila se být lehká. Deset let jsem se otupovala alkoholem a snažila se být milá. Smála jsem se vtipům nedobrych mužů, spala jsem s nimi a snažila se cítit chtěná. Držela jsem jazyk za zuby tak silně, až jsem cítila krev, a snažila se být mírumilovná. Utratila jsem tisíce za lektvary a jedy a snažila se být mladistvá. Po desítky let jsem si upírala sama sebe a snažila se být čistá.

ALGORITMY

Několik měsíců potom, co jsem přišla na manželovu opakovanou nevěru, jsem stále nevěděla, jestli ho mám opustit, nebo s ním zůstat. Stejně dilema jsem měla se svým novým dekoračním polštářkem na gauči. Jak já bývala nerozhodná! Když jsem výchovné poradkyni ve škole u svých dětí přiznala, jak bezradná si přijdu, řekla mi: „Dětem neubližují těžká rozhodnutí, ale nerozhodnost. Vaše děti potřebují vědět, jak to bude dál.“

„No, dokud na to nepřijdu já, tak se to nedozvědí,“ odvětila jsem.

A ona na to: „Tak musíte přijít na to, *jak na to přijít*.“

Tehdy byl pro mě jediný způsob, *jak na to přijít*, hlasování a výzkum. A tak jsem začala hlasováním. Obvolala jsem všechny kamarádky a doufala, že ony už budou vědět, co bych měla dělat. Pak jsem se pustila do výzkumu. Přečetla jsem všechny možné články o nevěře, rozvodu a dětech a doufala, že odborníci už budou vědět, co dál. Výsledky hlasování a výzkumu ale byly šíleně nepřesvědčivé.

Nakonec jsem se obrátila na internet. Třeba mi radu, jak naložit se svým jediným drahocenným životem, dá ten neviditelný shluk cizích lidí, internetových trollů a robotů. A tak jsem jednou ve tři ráno seděla v posteli, ládovala se zmrzlinou Ben & Jerry's a do vyhledávače na Googlu jsem datlovala:

CO MÁM DĚLAT, KDYŽ MĚ MANŽEL PODVÁDÍ, ALE JE TO SKVĚLÝ TÁTA?

SHROMÁŽDĚNÍ

Můj sedmnáctiletý syn Chase je s kamarády u nás v obýváku, koukají se na film. Snažila jsem se je nechat na pokoji, ale je to těžké. Chápu, že většině teenagerů přijde máma děsně trapná, ale já jsem určitě výjimka.

Stojím u dveří a nakouknu dovnitř. Kluci jsou natažení přes celý gauč a holky se tísní jako maličkatá klubíčka na podlaze. Moje dcerky sedí starším holkám u nohou a tiše je obdivují.

Syn na mě pohlédne a napůl se usměje. „Čau, mami.“

Potřebuji výmluvu, proč jsem tam vlezla, a tak se zeptám: „Nemá někdo hlad?“

Jejich reakce vypadá doslova jako zpomalený film.

Všichni kluci ani nevzhlednou od televize a odpovědí: „JO!“

Holky nejdřív mlčí. Pak každá z nich odvrátí pohled od obrazovky a přelítne výrazy ostatních dívek. Každá se podívá na svou kamarádku, aby zjistila, jestli hlad má, nebo vlastně nemá. Proběhne mezi nimi určitá telepatie. Hlasuje se. Čekají na shodu, svolení, nebo zákaz.

Skupina v tichosti zvolí za svou zástupkyni dívku s nosem posetým pihami a s vlasy zapletenými do francouzského copu.

Odhlédne od svých kamarádek a podívá se na mě. Slušně se usměje a řekne: „My jsme v pohodě, díky.“

Kluci se podívali do sebe. Holky kolem sebe.

Zapomněly jsme, jak rozpoznat okamžik, kdy nevycházíme vstříc sobě, ale ostatním.

Proto žijeme s prázdným žaludkem.

PRAVIDLA

Kamarádka Ashley šla tento týden poprvé na lekci hot jógy. Vešla do místnosti, rozbalila si podložku, posadila se a čekala, až se něco začne dít.

„Bylo tam příšerný vedro,“ vyprávěla mi potom.

Když do místnosti konečně vešla instruktorka – mladá a sebevědomá – z Ashley už kapal pot. Něco se jí nezdálo. Instruktorka oznámila: „Tak jdeme na to. Bude vám vedro, ale nikdo nesmí odejít z místnosti. Ať už se budete cítit jakkoliv, nevzdávejte to. Neodcházejte. O tom to je.“

Lekce začala a hned za několik minut se Ashley začala cítit jako v pasti. Měla závrať a bylo jí zle. Každý další nádech byl stále náročnější. Vidění se jí rozostřilo a pak chvíli viděla jen tmou. Pohlédla na dveře a zoufale se k nim toužila rozběhnout. Devadesát minut strávila celá vyděšená, sotva popadala dech, zadržovala slzy. Ale neodešla.

Jakmile instruktorka lekci ukončila a otevřela dveře, Ashley vyskočila ze své podložky a vyřítila se na chodbu. S rukou přes ústa zoufale hledala toalety. Rozrazila dveře a pozvracela celé umyvadlo, stěnu i podlahu.

Když pak na všech čtyřech utírala papírovými ubrusy vlastní zvratky, pomyslela si: *Co blbnu? Ty dveře přece nebyly ani zamčené.*